

Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 776

Batıya Koşan Tarih

Mikail ÇOLAK

Tarih Editörü: Dr. Sema YANIÇ

Yayın Koordinatörü

Murat AYDEMİR

Tashih

Rukiye OKLAN

Kapak Tasarım

Sevgi EĞRİBAŞ

İç Tasarım

Erkan USLU

ISBN: : 978-605-7580-55-9

4. Baskı, Aralık 2022, Ankara, 1.000 Adet

© Bütün Yayın Hakları Türkiye Diyanet Vakfı'na aittir.

Bu eser Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık
Ticaret İşletmesi Yönetim Kurulu'nun 31.03.2018
tarih ve 118 sayılı kararıyla uygun görülmüştür.

Yayıncı Sertifika No: 48058

Ostim OSB Mh. 1256 Cd. No:11
Yenimahalle / ANKARA

Tel: 0312 354 91 31 (pbx)

Faks: 0312 354 91 32

e-posta: bilgi@tdv.com.tr

İçindekiler

Mektuptaki Sır	3
Hazar'ı Aşıp Gelen Türkmen Atlıları.....	9
İncelmiş İpler.....	15
Diyâr-ı Rûm Rüyaları.....	21
Sirderya'nın Sırrı.....	27
Horasan Dergâhları	33
Umuda Komşu Olmak.....	37
Şıvgın.....	41
Küllerinden Dirilen Türkmen Beyliği.....	47
İnanç ve Kültür Harmanı.....	53
Beklenti.....	59
Kurt Kapanı.....	63
Düş Mevsimi.....	71
Hazar'ı Aşıp Gelen Türkmen Atlıları.....	79
Tutunmak, Savaşmak ve Acılara Katlanmak.....	85
Horasan'ın Dâhi Çocuğu.....	95

Derin Hesaplar ve Garip Bir Ölüm.....	99
Hekim.....	105
Selçukoğullarının Tevatürleri.....	113
Cesarete Bilenmek.....	121
Memba.....	127
Zaferlerin Habercisi Baharlar	135
Zühre Yıldızı.....	147
Yeni Bayramlar Zamanı	155
Batıya Doğru Akan Fetihler.....	163
İpek Yolu'nun Yeni Misafirleri.....	169
Büveyhî Uru.....	181
Has Ordunun Has Eri.....	191
Çınarlar Şıvgınlarıyla Ölür.....	197
Ahlat'tan Öte Yol Gider	205
Büyük Kilittten Öncesi.....	215
Şarkın Kandilleri.....	221
Merak ve Kaygı.....	229
Kutlu Bilgiler ve Bilginler Çağı	241
Korkudan Kaleler Kurmak.....	251
Kibir ve Cesaret.....	263
Dünya Tarihinde Yeni Bir Dönem	271
Dervişin Rüyası.....	283
Diyâr-ı Rûm Yolcuları	291
Yeni Renkler Yeni Nefesler	299
İlim ve İrfan Ehli	303

Giriş

Sirderya Nehri'nin kenarında anlatılan bir menkıbenin, Tanrı Dağlarının eteklerinden akıp gelen bir akıncı narasının, İpek Yolu'nda bir dergâha sinip kalmış "hu" seslerinin, bir Bağdat medresesinin eyvanının şahit olduğu ilim ilmeklerinin arasından geçen tarihtir bu.

Yüzyılı aşkın bir süre Ötüken'den kalkıp Horasan'a, Mâverâünnehir'e, Mezopotamya, Herat, Belh, Gazne'ye, Buhara, Bağdat gibi şehirlere yerleşen Oğuz boylarının hikâyesidir.

Horasan'a sığmayıp kalkıp Diyâr-ı Rûm'a göçerek, konarak, konduğu yerde beylikler, devletler kurarak, kalkıp yola çıkarken yanında medeniyetini, kültürünü de götüreren Selçuk Bey'in, Bâyezid-i Bistâmî'nin, Çağrı ve Tuğrul Beylerin, Alparslan'ın, Nizâmülmülk'ün, İbn Sînâ, Bîrûnî'nin, Yusuf Has Hâcib, İmam Gazâlî'nin hikâyesini bulacaksınız satır aralarında.

Uzun sürmüştü bu kutlu, meşakkatli, şark yolculuğu... Şark yolundan akıp gelen medeniyet; yeni

desenleriyle, dokunduğu her toprağı yeşertmişti. Yaklaşık yüzyıldan fazla süren yolculuk, Diyâr-ı Rûm yaylalarına ulaştığında kutlu yolun yorgun akıncıları, torunlarına keyifle anlatacak hatıralar biriktirmişlerdi.

Anadolu'nun her yerinde gördüğümüz şu kervansarayların, kümbetlerin, türbelerin, tekkelerin, şu köprülerin, medreselerin, hanların, hamamların, şu namazgâhın, dârüşşifânın, şu ulu ulu camilerin; bu uzun, bu kutlu, bu meşakkatli yolculuğun mahsulü olduğunu görürsünüz.

Akın akın tarihin bağrından kopup gelen Kayı, Dordurga, Çepni, Bayındır velhasıl boylar, oymaklar, Türkmenler Diyâr-ı Rûm'a upuzun bir yoldan geldiler. Yoruldular, el verdiler, yerleştiler, yaşadılar, sonra öldüler. Yanımızdaki şehre, kasabaya, köye, ovaya, yaylaya, dereye, çaya, dağa, taş a ad verdiler; isimlerimize isimlerini, dilimize kelimelerini, inancımıza inançlarını kattılar. Onları böylece yaşatıyoruz aramızda.

Şarktan yola çıkıp garba doğru koşanlar sadece akıncı atları olmamıştır. Bir tarih de koşarcasına gitmiştir Diyâr-ı Rûm'a. Koşarcasına giden bu tarih size tüm zenginliği, güzelliği ve ihtişamıyla sunulmaya çalışılmıştır.

Devraldığımız bu muhteşem mirası yeni kuşaklara karınca kararınca aktarabilmek niyazıyla.